

Warszawa, 21.02.2013 roku

Fundacja Nowoczesna Polska
ul. Marszałkowska 84/92, lok. 125
00-514 Warszawa

Szanowny Pan

Bogdan Zdrojewski

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelektualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Niniejszym przedstawiamy stanowisko Fundacji Nowoczesna Polska dotyczące projektu Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby ich wykorzystania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym.

Fundacja w pełni podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko w sprawie projektu dyrektywy. Jednocześnie w odpowiedzi na pytania zadane w ramach obecnych konsultacji przedstawiamy następujące uwagi.

1. Czy nabywają lub udzielają Państwo licencji na korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych na potrzeby świadczenia usług *online*? Jeśli tak, prosimy o wymienienie oraz scharakteryzowanie świadczonych przez Państwa usług *online*.

FUNDACJA NOWOCZESNA POLSKA

Fundacja przede wszystkim publikuje utwory należące do domeny publicznej, ale również nabywa licencje uprawniające do korzystania z utworów objętych prawami autorskimi (jak w przypadku dzieł Marii Dąbrowskiej), które chce umieścić w prowadzonej przez siebie internetowej bibliotece Wolnych Lektur (<http://wolnelektury.pl/>). Licencje nabywane przez Fundację są to każdorazowo wolne licencje uprawniające użytkowników m.in. do kopiowania utworów, ich rozpowszechniania, odtwarzania i wykonywania, a także tworzenia utworów zależnych i użytkowania udostępnionego utworu w sposób komercyjny.

2. Czy licencje te są udzielane wyłącznie przez organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, czy również przez inne podmioty, jak np. indywidualnych twórców i artystów wykonawców, wydawców czy producentów, zarówno polskich jak i zagranicznych?

Fundacja nabywa licencje wyłącznie od twórców lub innych właścicieli praw autorskich albo licencjodawców, nie korzystając przy tym z pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania.

3. Prosimy o opisanie obecnie funkcjonujących procesów nabywania i udzielania wspomnianych wyżej licencji, z jakimi spotkali się Państwo w ramach prowadzonej działalności.

Fundacja nabywa licencje od podmiotów będących właścicielami praw autorskich lub licencjodawcami uprawnionymi do udzielania dalszych licencji ustalając postanowienia takich umów w drodze negocjacji między zainteresowanymi stronami.

4. Z jakimi trudnościami w zakresie nabywania lub udzielania licencji na korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych na potrzeby świadczenia usług *online* spotkali się Państwo w praktyce? Proszę o wskazanie zarówno problemów o charakterze prawnym, jak i ewentualnych trudności leżących po stronie podmiotów nabywających bądź udzielających tego rodzaju licencje, w tym organizacji zbiorowego zarządzania.

Jednym z podstawowych problemów, które napotkała Fundacja jest niedopuszczalność według polskiego prawa przeniesienia utworu do domeny publicznej. Autor nie ma możliwości dowolnego rozporządzenia przysługującym mu majątkowym prawem autorskim i w celu udostępnienia swojego

utworu musi odwoływać się do wolnych licencji. W opinii Fundacji ogranicza to wolność twórców i jednocześnie jest niekorzystne dla uczestników życia kulturalnego, którzy dzięki takim regulacjom mogliby mieć szerszy i łatwiejszy dostęp do dóbr kultury.

Fundację Nowoczesna Polska niepokoi również zapis przewidujący konieczność wypłacania współtwórcom utworu audiowizualnego oraz artystom wykonawcom wynagrodzeń z tytułu eksploatacji utworów za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania. Opłata ta jest dodatkowym dochodem osób, które już otrzymały wynagrodzenie za swój wkład w powstanie utworu audiowizualnego, a jednocześnie stanowi kolejne obciążenie osób korzystających z utworów audiowizualnych. Ponadto, pobieranie opłaty za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania zachęca te podmioty do szerokiej interpretacji ich uprawnień.

Warto również wskazać, iż organizacje zbiorowego zarządzania nie udzielają licencji w zakresie zgodnym z wolnymi licencjami. Uniemożliwia to w praktyce np. udzielenie wolnej sublicencji na utwór objęty zbiorowym zarządzaniem prawami autorskimi, a także zgodne z prawem wykorzystanie wielu dzieł jako podstawy lub elementu własnej twórczości, którą autor chciałby udostępniać na wolnej licencji. Sytuacja ta znacząco krępuje swobodę twórców - zarówno poprzez ograniczenie zakresu dostępnych dla nich dóbr kultury, jak i możliwości eksploatacji własnych utworów na wybranych przez siebie zasadach.

5. Jakie działania należałoby Państwa zdaniem podjąć, aby usprawnić obecny system zawierania licencji na korzystanie z utworów *online*?

6. Czy z punktu widzenia Państwa działalności licencje na korzystanie *online* z utworów i przedmiotów praw pokrewnych udzielane przez organizacje zbiorowego zarządzania powinny obejmować terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego UE, czy też wystarczająca jest licencja krajowa? Czy jest to uzależnione od rodzaju udostępnianych utworów? Jaki repertuar powinny obejmować licencje wieloterytorialne – czy wyłącznie repertuar krajowy, czy też powinna być to licencja o szerszym zakresie? Jaki byłby pożądany zakres terytorialny takich licencji? Jak oceniają Państwo dostępność tego rodzaju licencji obecnie?

Odpowiadając na powyższe pytania należy zwrócić uwagę, iż dystrybucja utworów w internecie ma charakter globalny i udzielane licencje powinny odzwierciedlać tę sytuację. Dlatego też uzasadnione jest w naszej opinii przede wszystkim udzielanie licencji obejmujących nie tylko terytorium jednego państwa lub Unii Europejskiej, ale cały świat. Zasadne jest także udzielanie licencji o jak najszerszym

zakresie, zezwalających użytkownikom na wszystkie sposoby eksploatacji utworu, a nie tylko korzystanie z utworu poprzez jego udostępnianie w sieci internet. W czasach konwergencji mediów coraz trudniejsze jest wyznaczenie granic poszczególnych pól eksploatacji oraz kontrola i kwalifikacja różnych form korzystania z utworu przez nabywców licencji. Postulujemy zatem, by nie ignorować zachodzącego postępu technicznego i nie ograniczać dostępu do kultury, ale raczej pracować nad rozwiązaniami, które będą chroniły twórców, ale też będą praktyczne i zapewnią prawa należne użytkownikom. Tworzenie dla twórców szerokiej i zróżnicowanej publiczności gwarantuje popularyzację kultury i tym samym zwiększenie dochodów artystów i innych podmiotów działających w tej branży, podczas gdy kreowanie dodatkowych barier i skomplikowanych regulacji prawnych wyłącznie krępuje aktywność w sferze kultury, działa na korzyść licznych pośredników w udostępnianiu utworów i w konsekwencji sprzyja nie zawsze legalnemu korzystaniu z twórczości artystycznej.

Pragniemy podkreślić, iż obecnie powyższe postulaty realizują wyłącznie wolne licencje. Ich upowszechnienie z pewnością wpłynęłoby na wyeliminowanie wielu występujących w praktyce problemów związanych z terytorialnością licencji.

7. Czy mechanizm udzielania licencji wieloterytorialnych powinien zostać określony przez ustawodawcę europejskiego, czy też raczej jego wypracowanie należy pozostawić zainteresowanym podmiotom?

Fundacja opowiada się przede wszystkim za upowszechnieniem wolnych licencji, które są dostosowane do wymogów globalnej kultury. Wprowadzenie licencji wieloterytorialnych, niezależnie od sposobu, w jaki się to dokona, będzie jedynie nieznaczną zmianą w systemie praw autorskich, który wymaga gruntownej reformy i uwzględnienia w nim praw użytkowników.

8. Jak oceniają Państwo proponowany w projekcie dyrektywy mechanizm udzielania licencji wieloterytorialnych na korzystanie z utworów muzycznych *online*? Czy Państwa zdaniem model ten usprawni system nabywania licencji? Czy i jakie zmiany powinny zostać wprowadzone, aby zaproponowany model sprawnie funkcjonował? Czy Państwa zdaniem zaproponowany model, w celu sprawnego funkcjonowania, powinien nakładać jakiegokolwiek obowiązki na dostawców internetowych usług muzycznych?

Jak już wskazywaliśmy, wprowadzenie licencji wieloterytorialnych nie rozwiązuje wielu praktycznych problemów, na które z powodzeniem mogłyby odpowiedzieć wolne licencje. Postulujemy zatem wspieranie wolnych licencji, które są korzystne dla rozwoju i promocji kultury, a ich zastosowanie nie wymaga tworzenia skomplikowanych mechanizmów prawnych ani nakładania dodatkowych obowiązków na korzystających z utworów lub dostawców usług muzycznych.

W dobie globalnego obiegu dóbr kultury dostęp do nich, zarówno w interesie uczestników życia kulturalnego, twórców jak i innych podmiotów uprawnionych z tytułu praw autorskich, powinien być możliwie nieskomplikowany i klarowny dla wszystkich. Zapewni to nie tylko większe obszary dzielenia się kulturą i tym samym większe możliwości twórcze dla artystów, ale też zmniejszy skalę naruszeń praw autorskich i obciążeń związanych z publicznym udostępnianiem utworów.

9. Jak oceniają Państwo zainteresowanie nabywaniem licencji wieloterytorialnych obejmujących polski repertuar muzyczny? Czy polskie organizacje zbiorowego zarządzania są lub powinny być zainteresowane ich udzielaniem?

10. Jak oceniają Państwo przygotowanie polskich organizacji zbiorowego zarządzania do udzielania licencji wieloterytorialnych, biorąc pod uwagę zasady proponowane w projekcie dyrektywy?

11. Czy byłoby Państwo zainteresowani nabywaniem licencji wieloterytorialnych od zagranicznych organizacji zbiorowego zarządzania, w tym obejmujących również repertuar polski?

Fundacja byłaby zainteresowana nabywaniem tego typu licencji, jednakże pod warunkiem ich zgodności z wymogami wolnych licencji.

12. W ocenie Komisji Europejskiej potrzeba harmonizacji zasad udzielania przez organizacje zbiorowego zarządzania licencji wieloterytorialnych w zakresie korzystania *online* dotyczy wyłącznie praw autorskich do utworów muzycznych. Czy zgadzają się Państwo z takim ograniczeniem projektowanych przepisów, czy powinny one również dotyczyć praw pokrewnych do artystycznych wykonań oraz praw pokrewnych fonogramów i wideogramów?

Jak wskazywaliśmy już w trakcie wcześniejszych konsultacji, fragmentaryczna regulacja systemu praw autorskich nie spełni swojego zadania, a jedynie przyczyni się do dalszego skomplikowania

dostatecznie już niejasnego dla przeciętnego użytkownika systemu prawnego. W opinii Fundacji prawo autorskie powinno być nie tylko przyjazne dla odbiorców kultury, ale przede wszystkim zrozumiałe. Ustanowienie odrębnego typu licencji znajdujących zastosowanie do nielicznej grupy utworów z pewnością nie spełnia tego postulatu.

13. Czy istnieją inne modele licencjonowania praw do utworów muzycznych *online*, które byłyby dogodniejsze z punktu widzenia prowadzonej przez Państwa działalności?

Fundacja prowadzi bibliotekę Wolnych Lektur i jest zainteresowana przede wszystkim nabywaniem wolnych licencji, obejmujących zarówno utwory muzyczne, jak i inne kategorie utworów. Tylko takie licencje spełniają Definicję Wolnych Dóbr Kultury (<http://freedomdefined.org/Definition/PL>) i umożliwiają użytkownikom biblioteki rzeczywiście dowolne wykorzystanie publikowanych dzieł.

Fundacja stawia sobie za cel udostępnianie utworów w szerokim zakresie, dającym możliwie najwięcej praw użytkownikom i na jednolitych zasadach, ułatwiających czytelnikowi określenie przysługujących mu uprawnień. Zamierzenie to jest realizowane z wykorzystaniem wolnych licencji.

14. Czy proponowany przez Komisję Europejską mechanizm udzielania licencji wieloterytorialnych doprowadzi Państwa zdaniem do zmiany cen licencji na korzystanie z praw autorskich przez dostawców usług związanych z udostępnianiem treści *online*? Jeżeli tak, to jakie Państwa zdaniem będą tego przyczyny? W jaki sposób konkurencja pomiędzy organizacjami zbiorowego zarządzania wpłynie na rynek usług związanych z udostępnianiem treści *online*?

Z poważaniem,

Jarosław Lipszyc

Prezes Fundacji Nowoczesna Polska